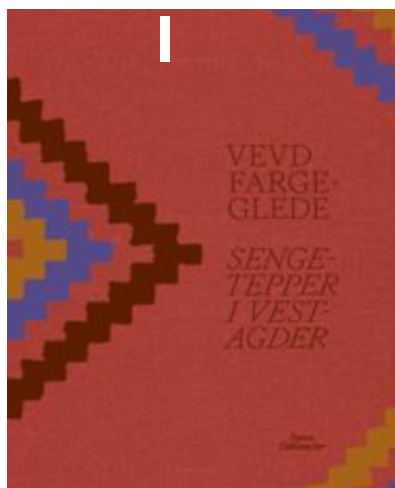

VEST-AGDERS TEPPETRADISJON FRA 1600-TALLET. BOFORHOLD-TILVIRKNING OG VERDI VED SKIFTER

Nanne Støhlmacher på Risøbank 21.01.25

Et kort sammendrag:

Nanne Støhlmacher fortalte om teknikker- og tradisjonen knyttet til de fargerike, vevde åklærne fra Vest-Agder fra 1600-tallet og fram til 1900-tallet.

I tillegg hadde hun med eksempler på vevde tepper og åklær, som publikum kunne beskue- og ta og føle på.

Arbeidet med å samle inn- og dokumentere Vest-Agders teppetradisjon har pågått i 20 år og resultert i en flott bok, *Vevd fargeglede*. Boken ble utgitt i 2024, og er bakgrunnen for Nannes foredrag.

Det var en komité bestående av medlemmer fra forskjellige husflidlag i fylket som i 2002 startet arbeidet med å fotografere og registrere tepper.

Nanne har flittig besøkt Folkemuséet og Anna Grostøls samlinger, som har bevart åklær og kunnskap om vevtradisjonen.

Hun har dessuten reist over hele Vest-Agder og besøkt gårder og folk som har tatt vare på tepper. Men det var vanskelig å finne opplysninger om teppene. Få eiere av tepper vet hvem som har eid dem før dem og hvor gamle de er. Kun noen få tepper har innvevde initialer og årstall.

I dag er det vanlig å ha åklær som veggpyrd, men før 1900-tallet ble de brukt som sengetepper, de fineste som pyrd – filleryene som "laken" oppå sengehalmen. Hver bygd og landsdel hadde sine mønster og tradisjoner.

Vevteknikken ble lært videre fra mor til datter inntil det på 1900-tallet begynte å komme lærebøker om veving.

Mye arbeid lå bak før selve prosessen med å veve teppene kunne komme i gang: Det måtte dyrkes lin til renning, man måtte holde sauer for å ha ull til å spinne garn, samt sanke planter til farging.

Fargene varierte alt etter hvilke planter som fantes på de ulike steder.

Helligdager og merkedager var viktige, og særlig jul var spesielt. Det finnes bilder fra 1920-tallet der det ble tegnet med kritt- og malt flotte dekorasjoner på veggene (krote og krite) for å dekorere til jul.

Ellers ble såkalte kristnetepper brukt til bl.a. dåp og begravelse (kisteteppe).

Og ved giftemål hadde bruden med seg *heimafylgje*, en kiste fylt med gjenstander – deriblant kleder og tepper.

Ved å studere skifteprotokoller kan man se hva folk eide.

De sørlandske teppene var ekstra fine og fargesterke.

Ref. Eva Saanum